

Paleistuin

Koozo Theater

Haven Scheveningen

Stedenprofiel: Den Haag

Roos van Put De meeste mensen houden bij Den Haag op met denken na het Gemeentemuseum. Een museum dat sinds een paar jaar nieuwe burens heeft gevonden in het Fotomuseum Den Haag en in het Gem, museum voor actuele kunst. Een ware concentratie van kunst in alle soorten en maten is hier te vinden. Maar weinigen weten echter dat Den Haag meer heeft te bieden. Zo is het de stad met de meeste kunstenaarsinitiatieven in Nederland – rond de dertig – en ook staat Den Haag mondiaal bekend als dé Dansstad. Daarnaast zijn er vele verborgen plekken op culinair gebied. In dit Stedenprofiel komt de onbekende kant van Den Haag aan bod.

Veel gehoord is de kreet dat er in Den Haag niet veel valt te beleven op het terrein van hedendaagse beeldende kunst. Men zou in Amsterdam of Rotterdam moeten zijn, maar steeds meer kunstenaars van buiten de stad beamen dat Den Haag meer mogelijkheden op het gebied van hedendaagse kunst heeft dan je zou denken. Er zijn bijvoorbeeld vele broedplaatsenplekken naast talloze kunstenaarsinitiatieven. Mede dankzij Stroom krijgen (jonge) kunstenaars de mogelijkheid zich te ontwikkelen. Dit instituut heeft recent het subsidiestelsel aangepast.

Den Haag heeft een subsidiestelsel dat specifiek bij de stad hoort. De stad is bijvoorbeeld nog de enige in Nederland die individuele subsidies voor

kunstenaars heeft. De subsidies worden hier even heel kort genoemd omdat ze karakteristiek zijn voor het Stedenprofiel van Den Haag.

De subsidies kort op een rij: er zijn regelingen onder de noemer SPOT. Deze zijn bedoeld voor individuele tentoonstellingen. De PRO is bedoeld voor bijvoorbeeld kunstprojecten, onderzoek en kunstenaarsinitiatieven. Deze hebben gezorgd voor het vergroten van de zichtbaarheid van Haagse kunst, kunstenaars en een versterking van het Haagse kunstklimaat. Die versterking is direct meetbaar in het hier al eerder genoemde aantal kunstenaarsinitiatieven. In feite krijgen minder kunstenaars meer subsidie, maar kwaliteit staat voorop.

Bij broedplaatsen en kunstenaarsinitiatieven vinden veel avant-garde galeries de jonge, veelbelovende kunstenaars. Kunstenaarsinitiatieven zijn belangrijke plekken voor het experiment en om het talent voor de toekomst te scouten. Mede door toedoen van de Invest subsidie (op basis van een werkplan krijgen startende kunstenaars een bijdrage) rennen academieverlaters niet meer na hun eindexamen 'en masse' de stad uit maar blijven zij (langer) in Den Haag. Dan is er ook nog de Premium. Dit is een meer geprofileerde subsidie en bestaat uit het hoogste bedrag, 10.000 euro. De eerste keer ontvangen door Harold de

Terrassen Beelden aan Zee

Harold de Bree, 'raketten', foto: Rob Kollaard

Stroom

GEM en Fotomuseum Den Haag

Gemeentemuseum Den Haag

Quartair

Bree, Machiel van Soest en het duo gerlach en koop. Vanzelfsprekend toegekend na een strenge selectie van een adviescommissie. Van doorslaggevende betekenis is onder meer de kwaliteit van het actuele werk. En de bijdrage aan en de rol van betekenis binnen het Haagse kunstklimaat. Tijdens de tentoonstelling Lost Tongues Rediscovered (nog tot en met 9 september), met als curator Francis McKee, was werk te zien van de Premium kunstenaars.

Dit werd getoond naast dat van internationale collega's. Dankzij het nieuwe subsidiestelsel van Stroom wordt werk van Haagse kunstenaars in een internationale context getoond. Wat voorheen feitelijk niet of nauwelijks gebeurde in de Residentie. Het kunstenaarsinitiatieven klimaat mag dan ook met recht bloeiend worden genoemd. Alleen – en dat is weer wel typisch voor Den Haag – je moet de plekken wel weten. Een goede manier om je weg te vinden is om op www.hoogtij.net te kijken wanneer er een Haagse rondgang is. Op deze avonden stellen zowel galeriën als kunstenaarsinitiatieven de deuren gezamenlijk open.

In het rijtje galeriën dat Den Haag rijk is, zijn er een aantal die boven het lokale niveau uitstijgen. Dat zijn galerie Nouvelles Images (de oudste galerie van Nederland) en galerie Van Kranendonk. Deze galerie (met een focus op hedendaagse foto-

grafie) begeeft zich ook op het internationale podium. Neemt deel aan onder meer de Paris Photo. Verder zijn natuurlijk galerie Maurits van de Laar bekend en galerie Ramakers. De Vrije Academie in Den Haag is voorts meer dan een werkplaats. In de tentoonstellingsruimte worden exposities georganiseerd waaraan internationale kunstenaars deelnemen. Gastcuratoren worden regelmatig gevraagd symposia en lezingen te organiseren, naast serieuze exposities onder thema.

Een ander interessant instituut is de Artoteek Den Haag. Een naam die overigens vanaf begin september wordt gewijzigd in 'Heden, kunst van nu'. Het uitlenen van kunst is eigenlijk al langere tijd niet meer het enige waarop de Artoteek zich richt. De lading werd zagezegd al tijden niet meer gedekt. Want naast (grote) tentoonstellingen, georganiseerd in het pand aan de Denneweg, bestaat sinds enkele jaren aan het Patrijsplantsoen te Ypenburg het kunsthuis 7x11. Waar allerlei soorten projecten plaats hebben. De Artoteek kent daarnaast 'Landing Soon', een werkplaats in Indonesië, waar Nederlandse en Indonesische kunstenaars gezamenlijk aan kunstprojecten werken. Andere specifieke projecten zijn de uitgave van publicaties en de organisatie van festivals.

Het is onmogelijk om binnen dit kader alle initiatieven van Den Haag aan bod te laten komen.

Daarom een kleine selectie. Niet te missen zijn Atelier als supermedium, TAG, Quartair, DCR, OpTrek, Filmstad en Galerie West (neemt ook deel aan de Preview in Berlijn). Niet alleen is hier werk te zien van 'grote namen', maar ook doen dit soort plekken de benaming broedplaats en/of kunstenaarsinitiatieven eer aan. Wie ooit nog durft te beweren dat er in Den Haag niet veel gebeurt op het actuele terrein, heeft niet goed opgelet. Want het hedendaagse klimaat is levendiger dan in welke stad dan ook. Mede dankzij Stroom.

In de Haagse musea wordt eveneens veel aandacht besteed aan de actuele kunst. Bekend is vanzelfsprekend het Gem, museum voor actuele kunst en het Fotomuseum Den Haag. Maar ook in het Gemeentemuseum Den Haag is ontzettend veel te beleven op het hedendaagse terrein. En dit heeft niet alleen betrekking op beeldende kunst, ook mode en design komt aan bod. In dit verband is het niet noodzakelijk verder in te gaan op de bekende Haagse musea, deze worden als bekend verondersteld voor de Kunstbeeldlezer. Wellicht wel aardig om het Museum Beelden aan Zee te noemen. Wat niet alleen is te vinden op een fantastische plek aan zee, maar wat ook huist in een geweldig pand. Zelfs als je niets hebt met beeldhouwkunst, is een bezoek de moeite waard. Ga eens op de terrassen kijken.

Restaurantjes in haven Scheveningen

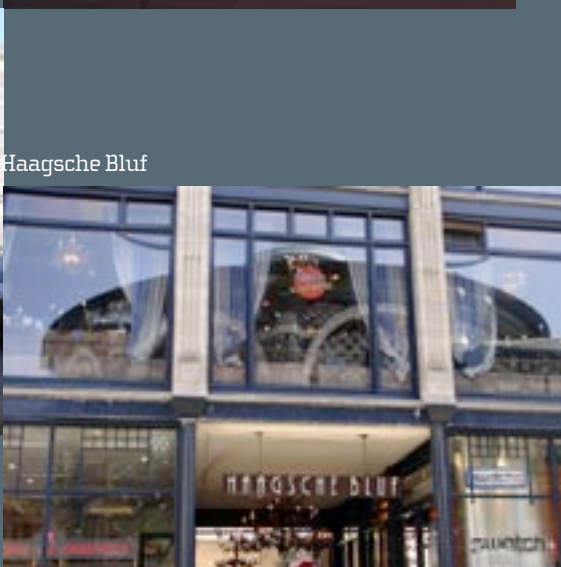
Mooie luchten en foelieijke pier van Scheveningen

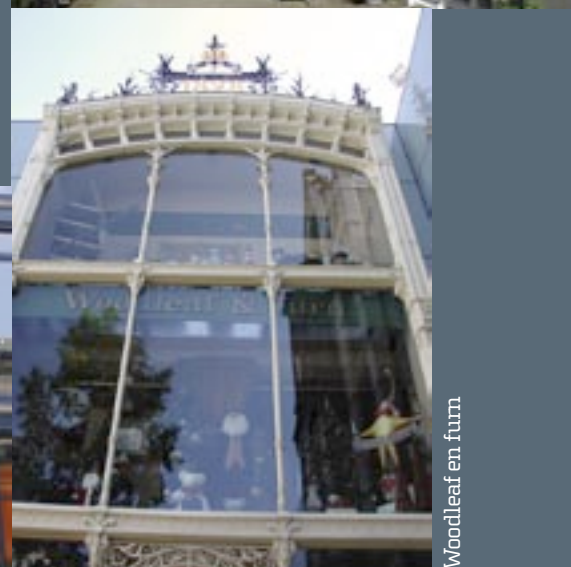
Maziestraatje

Prinsestraat

Haagsche Bluf

Woodleaf en furn

DEN HAAG DANSSTAD

Hoewel Rotterdam meer gezelschappen telt en Amsterdam zich ook laat gelden op het gebied van dans, wordt Den Haag mondiaal dé dansstad van Nederland genoemd. Een stad waar óók op het gebied van dans in de avant-garde sfeer ontzettend veel gebeurt. Op zich bijzonder, want Den Haag staat nu eenmaal te boek als conservatief en traditioneel – een imago dat wellicht mede is veroorzaakt doordat Den Haag van oudsher een Hofstad is. Stadhouders hielden er in vroegere jaren een hofhouding op na. En binnen het hof waarbij was ruim aandacht voor een culturele en muzikale opvoeding. Hofbals kwamen bijvoorbeeld tot stand in samenwerking met een dansmeester – die vaak de Franse nationaliteit had. Frans, omdat de eerste sporen in de geschiedenis van het westerse ballet zijn te vinden in het Franse hofballet. Den Haag heeft dus een rijke en lange traditie wat betreft dans, maar zeker ook een conservatieve.

Juist in een dergelijke omgeving ontspruit veelal een contrabeweging die vorm krijgt in diverse avant-garde uitingen. Waarvan de meest recente uit de vorige eeuw wellicht de oprichting van het Nederlands Danstheater is, dat ontstaat vanuit pure rebelle van zestien dansers die uit het Nederlandse Ballet stappen en in 1959 voor zichzelf beginnen. Wat leidt tot de oprichting van het NDT.

Naast dit gevestigde gezelschap bestaat het Korzo Theater. Met in de programmering ruimte voor het experiment. En niet te vergeten het Theater aan het Spui, Theater Zwembad de Regentes en Theater/Werkplaat Zeebelt.

Absolute aanrader op het terrein van eigentijdse dans in Den Haag is het tweejaarlijkse Holland Dance Festival. Een festival dat dankzij een gedurfde en gevarieerde programmering dansminnend Nederland, een publiek in uiteenlopende leeftijden naar Den Haag weet te lokken. Het programma biedt zowel buitenlandse gezelschappen bij wie virtuositeit hoog in het vaandel staat, maar ook is er ruimte voor een meer avant-gardistische programmering. Het Holland Dance Festival heeft dit najaar plaats in Den Haag. De programmering is te vinden op www.hollanddancefestival.com.

WINKELN, MODE, ETEN

Wie goed wil eten in Den Haag hoeft niet eens heel veel moeite te doen. Het is een stad met vele uiteenlopende restaurants met een goede keuken. Maar ook hier geldt weer: Den Haag heeft verborgen juweeltjes en je moet ze even weten te vinden. Natuurlijk kun je in Den Haag erg goed Indisch eten. Iedereen weet dat de bijnaam van Den Haag de Weduwe van Indië is en er is een keur aan Indische restaurants. Het beste is Didong. Op huiskamer formaat. Ook Sarinah is een top-

per met Indonesische gerechten. Enkele andere goede restaurants zijn te vinden in de haven van Scheveningen. Natuurlijk eet je graag vis in Scheveningen. In de haven is een concentratie van restaurantjes. Heb je geen zin in vis, verkies je liever een eetcafé of een goede pasta; in de haven liggen ze allemaal op loopafstand van elkaar. Prettige bijkomstigheid; je kunt hier ook goed parkeren. In de lijst met tips is een kleine selectie van restaurants gemaakt. Variërend van uitstekende visrestaurants tot keukens waarbij de gerechten worden bestempeld als 'fusion'.

Winkelen kun je ook goed doen in Den Haag. Naast de bekende grote straten – zoals de Hoogstraat met Chanel, Max Mara, Maison de Bonneterie – is het aardig de wat kleinere straatjes in de binnenstad en ook op onverwachte plekken in Scheveningen op te zoeken. Denk bijvoorbeeld aan de Prinsestraat en de Molenstraat. Aardig is ook de Haagsche Bluf.

Vintage kun je helaas nauwelijks vinden in de stad, daarentegen is er een winkel met tweedehands merkkleding die je bezocht moet hebben. Penny Wise in de Maziestraat. Hier wordt kleding verkocht die vast en zeker ooit is gedragen door hele chique Haagse dames. Van Mart Visser tot Chanel en Vivienne Westwood. Haute couture tegen uiterst betaalbare prijzen. Op naar Den Haag!

Den Haag Tips

KUNSTENAARSINITIATIEVEN

Den Haag telt zo'n 30 kunstenaarsinitiatieven, waarvan er 18 een eigen ruimte hebben, 10 opereren zonder plek en er bestaan enkele initiatieven met ruimte, maar deze laatste zijn starters. De belangrijkste zijn: 1646, Atelier als supermedium, DCR, Galerie West, Paparazzi, Quartair, TAG, OpTrek, Skart, Filmstad, Super B. Daarna: Baracca, King Kong / Stichting 8, Villa Nuts, FAS3, De Illusie, Binnenhof, Luxus/Vliegtoren, Huishoudschool, 75+ N.A.P., Stichting Imponderabilia, Satellietgroep, Keller, ComXcultura, De Bende van Boven, Dit is Dit, GUM, Andergrond.

AVANT-GARDE GALERIES

Galerie Nouvelles Images, www.nouvellesimages.nl
Galerie Van Kranendonk, www.vankranendonk.nl
Galerie Maurits van de Laar, www.galleries.nl/mvdl
Ramakers Galerie, www.galerieramakers.nl
Vrije Academie, www.vrijeacademie.org

MUSEA EN INSTITUTEN ACTUELE KUNST

Gemeentemuseum Den Haag, www.gemeentemuseum.nl
Fotomuseum Den Haag, www.fotomuseumdenhaag.nl
Gem, www.gem-online.nl
Museum Beelden aan Zee, www.beeldenaanzee.nl
Artoteek Den Haag (wordt binnenkort omgedoopt tot Heden, kunst van nu), www.artoteekdenhaag.nl
Stroom, www.stroom.nl
Den Haag heeft veel hedendaagse kunst in de openbare ruimte. Noemenswaardig is het kunstwerk van Turrell in Kijkduin. Zijn Hemels Gewelf kun je het hele jaar door bezoeken. Of beter gezegd; beleven. Weer of geen weer, de ervaring valt onder de categorie 'Not to be missed'. Meer informatie over kunst in de Haagse openbare ruimte is verkrijgbaar bij Stroom.

THEATER EN DANS

Theater aan het Spui, www.theateraanhetspui.nl. Ook wel bekend als het Theater van het avontuur. Dans, theater, muziek. Tevens plek voor vele festivals, waaronder Winternachten, www.winternachten.nl
Korzo, www.korzo.nl. Broedplaats voor dans. Naast avant-garde ook plek voor jong aanstormend talent. Organiseert het Cadance Festival, www.cadance.nl
Lucent Dans Theater, www.ltdt.nl, natuurlijk dé plek van het Nederlands Dans Theater, www.ndt.nl
Theater/Werkplaats Zeebelt, www.zeebelt.nl
Bijzonder: elke twee jaar heeft in Den Haag het Holland Dance Festival plaats. Gedurende drie weken staat de Residentie bol van dans, ook dit najaar weer. Zie: www.hollanddancefestival.com

ETEN EN DRINKEN

In Den Haag zijn vele plekken waar je lekker kunt eten. Alleen moet je ze wel weten te vinden. Een kleine greep uit het aanbod:
Didong, Indisch restaurant, www.didong.nl
Sarinah, www.sarinah.nl
In de haven van Scheveningen: De Zoute Zoen, visrestaurant. Goede prijs/kwaliteitverhoudingen, www.debesomming.nl
Cap Quest, net even wat chiquer visrestaurant, www.debesomming.nl
The Golden Duck, een van de weinige restaurants die echte Pekingeeend serveert, wachttijd is zoals het hoort 45 minuten. Ook hier prettig uitzicht op de bootjes en plezierjachten, dr. Lelykade 29, www.dinnersite.nl/denhaag/goldenduck/
Verder bevinden zich in dit gebied van de haven Lemon Grass, www.lemongrass.nl, De Pasta Company, www.pastacompany.nl, het Brouwcafé – een eetcafé met wisselende kaart. Soms uitstekend, soms wat minder, maar nooit slecht, www.hetbrouwcafe.nl
Aan zee ligt Seinpost. Top visrestaurant, prijzen navenant, www.seinpost.nl
Ook in Scheveningen is Restaurant Spijs te vinden, www.spijs.com
Wox, in de binnenstad. Uitstekende reputatie. Voorgerechtenrestaurant met fusionkeuken. Een aanrader. Reserveren is noodzakelijk want Wox zit altijd vol, www.wox.nl

Ook in de binnenstad: Dining, www.diningrestaurant.nl, Oker, www.restaurantoker.nl, Mochi, www.mochirestaurant.com, Sequenza, aan het Spui 44. Net op de grens Den Haag/Rijswijk: Savarin, www.savarin.nl.
Lekkerste ijs bij San Remo, Keizerstraat 57, Scheveningen. De bediening spreekt Nederlands met Italiaans accent. Meest eerlijke vis: Simonis, te vinden in de eerste binnenhaven. Viswinkel en restaurant. De gerechten die je bestelt worden op nummer afgeroepen.

MODE, WINKELN, TWEDEHANDS MERKKLEDING

Donna Tienda, hoek Prinsestraat/Kerkplein, Den Haag, verkoopt onder meer Donna Karan, Humanoid.
De Rode Loper, dé schoenenwinkel van Den Haag, met Gucci, Prada, Miu Miu. Mooie collectie tassen, te vinden aan de Hoogstraat. Ook voor de schoenenverslaafde Paul Warmer aan de Denneweg. Aan de Molenstraat 40, Daens – kleine boetiek waar o.a Margiela wordt verkocht.
Studio Lynx, Bosschestraat 61, Scheveningen; Dolce & Gabbana, Strenesse, Cavalli, Juicy Couture, etc.
Boston Trader, verkoopt Armani Collezione, Armani Jeans, Iceberg, Van der Vos, Givenchy etc., Prinsestraat/Driehoekjes.
Solo Beach, voor de mooiste badkleding, Gevers Deynootweg 658, Scheveningen.
Mila Ganesh, www.milaganesh.com, jonge modeontwerpster, vindt verfijning in combinaties van verschillende (vaak Oosterse) stijlen. Leuke kleine winkel in ongewone straat, Badhuisstraat 144, Scheveningen, de straat met de meeste fietswinkels.
Guerillastore Den Haag, Saturnusstraat 60 (gebied Binckhorst), nog t/m eind september, Comme des garçons, kunst en tapasbar, www.guerillastore-nl

Penny Wise

Tweedehands merkkleding: Penny Wise, tweedehands merkkleding, variërend van Mart Visser en Chanel tot Vivienne Westwood. Ook accessoires zoals tassen en schoenen. Vaak binnen wandelen loont de moeite. Je kunt er zo maar een echte Birkin op de kop tikken. Maar dan moet je wel geluk hebben. Het aanbod kleding is goed tot zeer goed. Superfly, www.superfly-ttt.nl, hier kun je ook kleding huren. Edisonstraat 141.

Leuke straat met opvallende winkels (design, mode, sieraden) is de Prinsestraat. Chique winkels aan de Hoogstraat, antiek aan de Denneweg, enkele bijzondere winkels (zoals het Engelse winkeltje Woodleaf & Furn met Britse lekkernijen, meubilair etc.) in de Haagsche Bluf. Hier worden ook in de wintermaanden de Christmas Crackers verkocht. Ook aan te raden is het Hofkwartier, de kleine straatjes in de omgeving van Paleis Noordeinde, zoals de Molenstraat bieden bijzondere winkels, zoals Emma, Plate & Strass, Molenstraat 22. Fantastische collectie ringen, kettingen etc. Niet duur.

OVERIG

Den Haag Centraal, nieuwe weekkrant in Den Haag, www.denhaagcentraal.net. Groot aanbod cultuur met wekelijkse agenda, verschijnt elke week op donderdag, te koop voor 1 euro. Oude versies zijn te downloaden. Zie ook: www.haagsuitburo.nl, www.denhaag.com, www.denhaag.nl, www.2.holland.com/nl/discover/citystyle/denhaag/shoppen/index.jsp, www.prinsestraat.nl, www.winkelabc.nl, www.puurdenhaag.com, www.nl70.nl.
Leuke gids: 'What women want', hierin zijn alle luxe, hippe, exclusieve etc. adressen te vinden voor de eigentijdse vrouw die wil winkelen in Den Haag.
Den Haag Sculptuur: jaarlijks wederkerende zomertentoonstelling met beelden op het Lange Voorhout www.denhaagsculptuur.nl